

KATHOPANISHAD

(In Telugu Verse)

TRANSLATED BY

28 FEB 1910

W. J. J. J. J.

SRINGARAKAVI SARVARAYUDU
TELUGU PANDIT

PITTAPUR RAJAH'S COLLEGE,

COCANADA

క తో ప

6458
7 SEP 1909

ఇంద్రాక్ష తెనుగుపద్యములు

SAVAR

కానాడలోని పిత్తపురపు రాజాగారి కాలేజీ

తెనుగుపద్యములగు శృంగారకవి

సర్వారాయనిచే

పరిపాలితము.

మొదటికూర్పు 500 ప్రతులు.

Printed at SCANE & Co., and published by D. V. SUR-
YAPRAKASA ROW, B. A., Cocanada.

PRICE: 0-2-0.]

[వెల 0-2-0.]

వీతిక.

కళోపనిషత్తు యజుర్వేదీయోపనిషత్తుని కొందఱు చెప్పుదురు. మత్తికోపనిషత్తువందది కృష్ణయజుర్వేదోపని. వస్త్రనివ్రాయఁబడినది. ఒకతవస్త్రితైత్తిరీయక... కృష్ణయజుర్వేదగతానాం ద్వాదశింశస్సంఖ్యాకానా ముపనిషదాం సహనావ పత్వితిశాంతిః॥ కోట్రాభ్యుదయో గాఢి సామవేదీ యయి యు, మాక్సుముల్లరు గాఢి యధ్యుతవేదోపనిషత్తు నియవ్రాసెయున్నారు. తైత్తిరీయ యజుర్వేదచ్రాస్త్యుత ముపనిషత్తుపనిషత్తు యకుడగు సచికేతునిచేరు కవలకు టవలన దీసిని యజుర్వేదీయముగఁ జెల్పియుండురు. దీని మొదటనుని కొడుకగు చారా, పారసీక భాషలోనికి వ్రాసెను. రామమూహనరాయలు విండిచ్చిమాక, పోలీ, వీలరు, మూసరు, రెగ్నాడు, గు, మాక్సుముల్లరు, ఇంగ్లీషు జ్యోసీ, మొదలగు యూరపుఖండపు భాషలలో నుంచినిదదన్తుమాజేసిరి. ఈకథచ్రాస్త్యుతమున నున్నవృత్తోక్క యధ్యయముగనుండి యుండును. ఆపనిషత్తు వమున దీనిలో నాలువల్లులు (తీగలు) కలవు. ఈవల్లవదము తైత్తిరీయోపనిషత్తు నంగుఁగూడ నుపయోగించఁబడినది. వేదశాఖల నాధారముగాఁగొని వ్రాయఁబడిన వగుటచే వీరివల్లులలో నుపమానము సమచితము.

కళోపనిషత్తునకు శంకరభాష్యము కలదు. ఇదివేదాంత లోభకములగు దశోపనిషత్తులలోనిది. కృత్యుగృహమున తేగిన సచికేతుఁడు యమునివలన పరశ్రయమును గైకొని, యోగ్యతనినొంది, అహంతార మరణ రహితుఁడై బ్రహ్మము నందినవిధ మిందుఁడెల్పుఁబడినది. ప్రథమవస్త్రలోని 16, 17, 18, చాక్యములకు పునరావృత్తి

దోషము కనబడుటచేసరి స్థానికములని కొందఱు పం
 క్తు లనుపమానపరి. కొంత గిర్యరూపమునను, కొం
 తు కొ బద్ధముగనున్న యాయుపనివత్తులను లేఖరులు
 తమ అచ్చవచ్చినటుల వూర్చి కొన్ని పోటుల భావమును
 గూడ చెడగొట్టిరి. వధమునల్లి 15 వ శ్లోకము చివరను
 పునరేవాహమస్తుష్టి యనియుండగా 16 వ శ్లోకమును
 తమబ్రవీర్షియమాణో యని యుపకమించుటలో
 సామ్యము లేదు. పంకొమ్మిదవ శ్లోకమున భందస్యుడు మ
 తచి. సచి తాగ్నియనువేరు వచ్చునని చెప్పుటకు తనైవ
 యను పదము సహజశ్లోకముగ నడుచునిమ్మిరి.

ఈయుపనివత్తునకు స్త్రీశిషుల అన మన్న వ బు
 చ్చయ్యవంతులుగారు పదవిభాగ వ్రీతివద్దాఢ తాత్పర్య
 సారాంశములతోఁ దెనుఁగున వ్యాఖ్యానమునుప్రాయించి
 ముద్రింపించిరి. కృత్యునివయమును దెల్పునదగుటచేత ని
 దిమిగత వానికన్న స్వర్ణజన సమాదౌతీయకుఁడనరి. దీ
 నిని రివరెండు ఛార్ముహును దొరగా నింట్లమన వ
 ద్యరూపమున వ్రాసి యలఱుకాగున ప్రచురించినారు.
 ఈపనివత్తులను దెనుఁగున ప్రాయుట కిదేప్రధానము.
 ఇదియు నీశావాస్యోపనివత్తును గూడ సప్తవానినిలోఁ
 బ్రచురించఁబడి యప్పుడు ప్రసర్ముద్రితములైనవి. ఇంక
 ను బ్రహ్మ వ్రీతిపాదకములైన యుపనివత్తులిట్లు తెసెఁగిం
 పఁబడి సర్వజనరంజకము లగుఁగాక.

కాకినాడ, |
 4-9-19.)

దుగ్గిరాల వేంకట
 మూర్య ప్రకాశరావు.

కతోపనిషత్తు

క॥ వాచస్పతిని కుమారుడు ।

- వాచస్పతివసుండు యాగఫలితముకొఱకై ।
యాచకులకు సర్వస్వము ।
సూరిందక్షిణగనిచ్చుచుండఁ గనిమదిన్ ॥

గీ॥ నీకులానిత్యణముఁదిని లాలనిచ్చు
సూరులేని యాగోలు సూరకిచ్చు ।
నితఁడు సుఖహీనలోకము లెసయఁడెయని ।
యతనిపుత్తుఁడు నచికేతుఁడనెడువాఁడు॥

గీ॥ తండ్రికి హితంబుచేయఁగఁ దలఁపుపుట్టి ।
మేలగోలు నిట్టిత్తు వింకమీఁద ।
నన్ను నెవరికి నిచ్చదవన్నఁ దండ్రి ।
కనలినిను మత్తులన కిత్తు ననియనంత॥

ఉ॥ ఇంతయుఁ గోరవృత్తమని
యానచికేతుండెఱింగి యాత్మలలో
సంతక ముత్తమత్వమున
సంచరణం బొనరించుచున్న న ।
న్నంతకుఁ డేమిచేయఁగలఁ
డాతనికేసునరింపఁ గల్గుకా ।
ర్యాంతర మేమి ? యెంచుఁ
దనయింత నిరంతరచింతఁడెఱుదున్ ॥

క॥ అరీది మాససమావి ।

స్తామగనిపెట్టితండ్రి తద్దయవగతోఁ ।

గూరినఁ గనినచి కేతుం ।

దూరకకనుచుండు వేల యూటాంపుమిదే॥

ఉ॥ ఎందఱుచావలేదు

మునుపిచ్చుడునందఱు చచ్చుచుండలే ।

దెందఱు ; వైరులెల్ల జనియించి

ఫలించుచు జీర్ణమైన య ।

ట్లందలిలోకులెల్ల జనియించి

ప్రవృద్ధినిగాంచి నాశముం ।

జెందుదులేల నందియముఁ

జెందెనుపంపుము తండ్రి ! పోదునాక॥

ఆ॥ సత్యముకై సుకుంబనిచెఁ

జయ్యననాతఁడు నేగిచేరె న ।

శ్మశ్శుక్లగుహాంబు, వేళ

కతఁడింటను లేదటుగాన మూఁడునా ।

శ్మశ్శుక్లవనాసముల్లరుపు

చచ్చటనుండ యమండువచ్చియా ।

కృత్యమెఱింగి సర్వ,

మిదికేడయినచ్చె నిఁకేమిసేయదుక॥

గీ॥ ఏగ్రహస్థనియంట మహిమరుండె ।

నందువనసించునూ కాని ఫలములుదీగి ।

సత్యదాన తపోవ్రత సంతరివకు ।

మౌఖ్యవిభవము చెడగని బుద్ధిఁదలఁచి॥

॥ ఏయెడఁ బూజ్యుఁడీయతిథి

యేనితనిం బ్రతిహులుగాండునం ।

చాయవనీసురుం దఱిసియయ్య

నమస్కృతు లాచరింతుమే ।

॥ శ్రేయుడు మూఁడునాళ్లు

వనసింతు మూఁడువరంబు లిత్తుఁగ్ ।

మూఁడుదె తేగనన్నడుగు

మన్ననతం దతిత్వప్రచిత్తుఁడై॥

॥ చచ్చివచ్చితినిన న్నసహ్యవదక ।

మంచిమనసునఁ దండ్రిమన్నించునట్టి :

మొదటివరమిమ్ము నావుడు మునుపటివలె ।

దయఁతలఁచు నంచువరమిచ్చె ధర్మఁదపుడు॥

॥ క్రొత్తువుతుత్పిపాసలు

కరాదురణంబులు లేవు లేదుకో ।

క్రొత్తువుతత్వమట్టాను

సుఖంబులు స్వర్గనివాసికండ్లొక ।

త్వయ్య నెఱుంగు దీవిపుడు

ధర్మఁద స్వర్గము నెంచునట్టిమా ।

స్వర్గము నాకు రెండవ

వరంబుగఁ జెచ్చి ముఱుంగ నావుడుక॥

॥ కాలుఁడు నచికేతుఁగని బుద్ధిగుఱునన్న

స్వర్గలోకప్రాప్తి సాధనమయి ।

తగునన్ని విద్యనంతయుఁ దెల్పెదను మన రాష్ట్ర
రహితమై నట్టివదము ।

· గనుదయంతలోక ప్రభకుప్రసిద్ధమృగునన్నిని,
దానివ్రేల్పువిధి,

యజ్ఞశాఖంబు విస్తృతయను దెల్పె,
వినిసచిత్రకుండు విప్పిచెప్పి ।

తెలిసెనంచును మరకుండి దివ్యుత్తమ ।
దామిదె గొనుమింకమీఁదందదగ్ని ।
నీరుపేరఁ బ్రసిద్ధమా నిక్కమంచు ।
ధర్మఁదంతర్వరందిచ్చె దయదర్శి॥

సీ॥ ఈనచిత్రాగ్నిలోన ముహూలు

యధావిధి యజ్ఞశంక్రమలు నదవు ।

నతఁడు తత్త్వమింగి యతిశాంతుఁడవు

కుటియాయగ్ని నెఱిగిన యట్టిసరుఁడు ।

మృత్యుకళోకంబులమించి యానందించు,

మూఁడవవరమింక వేఁడుకున్న ।

కుటివిశుధర్ముఁడ మరణంబు నొందిన

పదన నీయాత్మయాన్న దియొలేదా ।

తెలియవలయును నాఁకదె తెలువవలయు ।

నన్నఁగాలుఁడు సచిత్రకుఁడా ! యగమ్య ।

మిది తెలియలేదు జేవతలేని, వేలు

వరము వేఁడుము నావుడు నాఁడెఱింగి॥

ఉ॥ వేమరసవృ మూకారులు

తెల్పడివారులు లేరు గావున

వేమలైసనం దెలియనేరరు

గావున నిన్ను వేదదత్

నావుడుఁ బాపిగుంటలు భసంబులు

నాయకులు భూవిభుత్వముం

గావలెనన్న నెవ్వయిడుగందగు

నియ్యదితప్ప నావుడుకీ॥

సీ॥ ఈవుచెప్పిన భోగములెల్ల నశ్వ రంబు, లింద్రియం

బును జీర్ణములు, బ్రహ్మ, యైననల్పాయు, వల్పాయు

నైన నాకు । నీవనిన భోగముల ఫలమేమిచ్చెపుడు॥

క॥ మనజుఁడు ఫలమందినఁ దృ । ప్తిని జెందఁగలేడు

వంతుఁ దెలిసినతఁడు నీ । వనిన సకలభోగంబులఁ ।

గొనఁగోలం దీదియి తెలుచుఁగోరద ననఘా॥

కతోపనిషత్తు.

ద్వితీయపర్వ.

ఉ॥ శ్రీమయశ్రీయమన్నయవి శిన్నప్రయోజన మల్పి

బద్ధునిం । జేయను రెండుపూజమని, శ్రీయము మే

లికఁ గీడుశ్రీయ, మా । శ్రీయము శ్రీయముం దో

నరుఁడిత్తమునం దలపోసి ధీరుఁడా । శ్రీయము గో

రు, మునుఁగిఁకఁజేయ మగోరు నివాళివృద్ధి॥

4॥ కోరికలన్ ద్యజించితివి గొబ్బుక నొసచితేత ! నీలు
 ॥ సారమునమ్మనింగడి యసారగతిం గనకుంటి వెం
 పియుం । దూరములయ్యె విద్యయును, బోడియవిద్య
 యు, నిన్నుఁ బెందతే । కోరికలు, స్పృహద్యగనఁ గొ
 రినవానిగ నేదలంచెదన్ ॥

5॥ పనుమవిద్యావధంబున స్వయంధీరులై
 మే మెప్పుడులమని మిగుల భ్రమయు ।
 చెడఁటివారంధుల చేసేయమామలా
 నంధులవలెఁ గలయిం జరింతుఁ ।
 ॥ సారముఖము నాసర్వేయునన్దాని
 పరలోకమాగిన్ మెప్పిదిఁబడయుఁ ।
 పరలోక మెక్కడ ? ప్రశ్నకులొకంబె
 కాని యన్వాఁడునా కడకుఁజేరు ।
 పనుమకుఁ దెలిసికొనుటకు నమలుగాని ।
 యాశ్చమగురించి చెప్పవఁడరుదె, దాని
 నేఱుఁగువాఁడును బొందువాఁడరుదెనుమ్మి ।
 పలువిధంబులఁ దలపోయు పామరులి॥

6॥ చెప్పఁదెలియునె యిటుగతి మెచ్చనాశ్చ ।
 బ్రకృతాపాక్షాత్కరియన్న వారునెవ్వ ।
 మలభముగఁ బోధపడుఁ దర్కములను బడయ ।
 నలవిగా తాన్మవిషయ ముజ్వలముగాన ॥

7॥ గురువులు చెప్పినచోనది ।
 పారమందున్ బ్రాసనీధి పారిపానీతో ।

సరిగాఁ బ్రశ్న ములదుగం ।

దొనకొనువాఁకింకమాకు దొరకం గలఁడే॥

౧॥ నిజకర్మఫలము లనిత్యంబులని

యనిత్యంబగుకర్మ ఫలం బనిత్య

మగు నాశ్వవస్తువు నందింపలేదని

యెఱిఁగియేయుంకి యక్కిరపదాన్తి ।

మలనుయఱించినేఁ బొందితి నీక్లితి

నాకంఠెఘనుఁడ వెంతయునునీవు ।

కామంబువేఁబొందఁ గలసత్యలోకాది

కక్లితియునునిజ కర్మఫలము ।

నేడఁ బొందఁదగిన స్తుతివేయఁబడెడి

యాశ్వగతియును దలపోసి యధికధైర్య ।

బుడిసంసారభోగముఁ బోవిడిచితి ।

చతురశచి కీత యేమిభాగ్యంబొ కాని॥

౨॥ అమెఱ్ఱునిం గుహనిహి ।

తుని బరముం గూఢు నస్యదుర్నిర్వహనికా ।

మను విజ్ఞాన పాశ్ర్తిం ।

గని మోచము భేద మెవలఁ గద ధీరుఁడెలకా॥

౩॥ గురువుల వలన నివ్విని జని ।

మరణంబుల నందఁబోక మఱిగూఢ-బా ।

మమాత్మ నెఱిఁగి మోదము ।

బారయన్ని న మోక్ష మూల ముఖ్యుఁడనెఱుకా॥

సి॥ ఏచ్ఛానివేదంబు రెల్లఁ బ్రాప్తంబని
 తలఁచునూ, దేనిని దవయరెల్లఁ
 జెప్పనూ, దేనికై చిత్తంబుసంగోరి
 బ్రహ్మచర్యాదు లేర్పఱువఁబడెను ।
 తత్పరూపముఁ జెప్పెదనువిను నచి కేస !
 యదియ యోగార కుయ్యకుంఁజె
 బ్రహ్మముగ్గఁగు కుదెవ్వఁ వెఱింగిదేనిని
 గోరునూపాదది కూర్చిఁజెంఁగు ।
 నీవ రావరబ్రహ్మ స్వరూపపాద ।
 సంచెవఁడెటుంగి వాఁడు బ్రహ్మంబు సంగు ।
 నాశ్మపుట్టఁగు చావ దెట్లుయనదేహ ।
 కుంఠమై నమ జెడఁగు నిత్యం బఁజంబు॥

॥ ఒకనిని జంపెదనని వే ।
 కొకరుఁడు తవఁజంపునంచు నూహించు నరుం ।
 సేకనాశ్మ తత్త్వమెఱుఁగఁడు ।
 వికలత లేకుండ నీవు వినునచి కేతా॥

సి॥ అతఁడూత్తు స్థూలమై యాత్మప్రాణుల
 బుద్ధిగుణాంతరిములనె యుంకి ।
 దీనినిబడ మేల్వ రానుగ్రహింబునఁ
 గనువాఁడు దుఃఖంబు గడచువాఁడు
 అశ్మచలింపక యచ్చటనేయుండు
 నంగుట వ్యాపించు నట్టితత్త్వ ।
 మనెఱుంగునునిద జ్ఞానియనిత్య తే
 జ్ఞాతఁగన్న మహాశరీరుఁ ।

దైవయాతృమగని గుఱిఖమందఁబోడు !

కీరకాస్త్రాదిద్యుల విదితమాన !

పాపమార్థికబుద్ధిచే బడయవలయు !

నితరపాదన సంపత్తి ఘోలవిషిచి॥

౧॥ మనమనవి యదుగనివాఁ !

కరరేసి విషయముఖశాంతి సందనివాఁడుం !

దవఁబడిన మనసువాఁడొం !

దఁడు. విజ్ఞానమున నాశ్చ తద్దయఁ బడయు॥

౨॥ వియాత్య కీచరాచర !

ప్రాయోక్త్య భ్రమంచ మన్న మ్రెక్కుమ్యులుమా !

ప్రయోక్త్య నాశ్చ నేలుగుట !

కీయసుపులు లేనియాశఁ బెట్టుతగుఁ జెప్పుమి॥

కరోపనిషత్తు.

తృతీయవర్ణి.

౧॥ ఓనచికేతుఁడా ! యీనచికేతాగ్ని

యజియంచుచుంకి పంచాగ్నులైన

బ్రహ్మవేదము బ్రహ్మపదమైన హృతయవ

ర్షమఁజూచి కర్మఫలమలనెఱుగు

నాస్యలరెంటి ఛాయాశవంబులవలె

భిన్నంబులైనట్టు లెన్నుచుండు

కర్మఫలకు హద్దుగానంకి సంసార

తరణేచ్ఛగల తత్త్వతత్వరులగు

సభయదంతై ససారమైనట్టియన్
 రెండు బ్రహ్మంబు నెఱుంగుట న్నంబునుమి
 అప్యరధికుఁడు, రథమే దేహంబు, బుద్ధి
 సారథి, మనంబు బంగ్గంబు చక్క నెఱుంగు॥

గీ॥ ఇంద్రియంబులె గుఱ్ఱంబు లెల్లవిషయ
 ములు విహరస్థలంబులు, కలఁగకున్న
 యాత్మ దేహేంద్రియ మనంబులంగు గూడి
 కర్తవ్యోక్తయ నొనని జ్ఞానలంఘి॥

క॥ ఎవఁ దేహాగ్రథఁ గాంచని
 యవివేకియై వానికిం బ్రియమ లసదున్మం
 దపు సారథికిం దుష్టా
 శ్వవిరతు లెట్లు యెఱుఁగు వశవదపునుమి॥

క॥ ఏహాగ్రచిత్తమగల వి
 వేకిఁ సర్వేంద్రియములు వే ప్వాధీనం
 లైకదమ, మంచిహయములు
 చేకొనఁగల సారథిని జేపకిన్ద్రు॥

క॥ జ్ఞానము పరికుద్ధతయ ను
 మొనిగ్రహ భుద్వికల్పకుఁడు మరతత్వ
 ప్వానకుఁడు నిర్విరేచి
 న్నానఁడు సంసారమందుఁ గడువడిఁ గూలుక॥

గీ॥ ఎందు బుద్ధి సారథి సమాహితమనఁగ్కఁ
 దైన విజ్ఞాన సంస్కరితాత్మకం

నవ్వలంబైన బ్రహ్మపదంబునంది
నిర్మలానందమలమంది నేగడుచుండు॥

ఆ॥ వె॥ ఇంద్రియమలకంటె నింద్రియ విషయమల్
వానికంటె మనసు, దానికంటె
బుద్ధి, బుద్ధికంటెఁ బాల్పపువరమాత్మ
దీనినెఱుంగవలయుఁ దేటవడఁగ॥

ఆ॥ వె॥ అలమహాస్తుకంటె నవ్యక్తమునైన
మంతకంటెఁ బురుషుఁ, దతనికంటెఁ
వరమొకింతలేదు పరమావధియంతడె
వరమొక్కకుండు పరమగతియు॥

ఆ॥ వె॥ అట్టిపురుషురూప మపునాత్మ బ్రహ్మది
సర్వభూతతతి నేసంగి యొదిగి
తెలియఁబడదుగాని దివ్యవిజ్ఞానల
సూక్ష్మబుద్ధిచేతఁ జూడఁబడును॥

ఆ॥ వె॥ పలుకు మనసుతోడఁ గలిపి దానిని బుద్ధి
యందుదాని నమ్మకాత్మనంగుఁ
గలిపి దాని నిర్వికారాత్మలోపలఁ
గలుపవలయుఁ జక్కఁగావివేకి॥

ఆ॥ వె॥ లెందు మేలుకొనుఁడు పంపిత గురువులఁ
జేరి తెల్పికొనుఁడు మీర, లాత్మ
పథము దుర్గమంబు పరమధున్వపథా
రాతినిత్రేకుండు రాహుపరులు॥

- 9|| అవ్యయము నిత్యమును విషయరహితంబు
సాది యంతములేక మహాత్ములకంటెఁ
బడయు ధ్రువమైనయాత్మకు నరుఁడెఱింగి
మృత్యువును బాసి ముక్తుఁడై ములఁగుచుండు॥
- 9|| యమఁడు చెప్పిన యాయాపాఖ్యానము విను
వాఁడు వెప్పెడువాఁడును బ్రహ్మలోక
మందును, బ్రహ్మసభ, శ్రాద్ధమందు దీని
ఁనిచిన ననంతఫలమఁ గల్పించుచుండు॥

కతోపనిషత్తు.

చతుర్థపల్లి.

- 9|| నలువ చేసిన శాండ్రియములు వరవిష
యాధ్యగోచరములు గాని యాత్మకు గన
నేర వమృతత్వకాంక్షి యా ధీరుఁడాత్మఁ
గాంచు నతఁడేంద్రియముల మర్శించినతము॥
- 9|| అష్టలు బహిర్విషయముఖ మనుసరించి
మృత్యుపాశని బద్ధులై ములఁగు చుండు
జ్ఞానులమృతత్వమే మహాకావ్యత మని
నశ్యమ లగు దృశ్యము లందం దలఁవరు॥
- 9|| ఏయీ సాధనములచే
నే యీ లోకాతిరిక్తమంతో తెలియఁజ్ఞా
యాయాత్మతత్వమిదియే
యాయెడ దేవతలు నైన నెఱుఁగరు వత్స॥

క॥ ఘనశాస్త్రమనస్వత్నం

బున రెంటుండొంచు దృక్యమును గను నేయా
త్మనియతిచే నేయాత్మం
గను సర్వవ్యాపక మని జ్ఞానివగవఁడే॥

క॥ ఎవఁడీకర్మఫలాద్యను

భవుజీవాత్మను ద్రికాలవర్తకుఁడనుచుం
దవిలి తెలియఁజూయాశం
దవిరళగతి నాత్మరక్ష నందఁడునుమ్మి॥

గీ॥ ఎవఁడు సృష్టికిఁ బూర్వ ముంబులులఁ బుట్టి ।

బుద్ధిగుహఁజొచ్చి కారణభూతకార్య
యంతసకల సృష్టికర్తగా నూలిఁగాంచు ।
నతఁడె నీ వశిగిన యంతరాత్మ వినుము॥

గీ॥ అఖలకర్మఫలంబుల నమభవించు ।

నిత్యమైజీవభూతమై నిఖిలదేవ ।
తాత్మకంబైన యేయాత్మయకులబుద్ధి ।
గుహను జొచ్చి భూతంబులఁ గూడుకొనును ।
యదియ నీవశిగిన యట్టియంతరాత్మ॥

క॥ ముతవ ముఁడు గర్భిణీసం ।

భృతగర్భముగతి సతతమ భృదులారణిసం ।
స్థితమై యజనకరణ సం ।
స్తుతిఁ గనునూ యదియై యాత్మసుమ్మి వత్సా॥

క॥ రవి యుదయించును యదఁగును ।

యెవనివలన, నెల్లవేల్పు లెవ్వనిఁడేరం ।

దపులుదురొ, యెవని మించఁగ ।

నైవండుఁ జాలఁజొ యాత్మఁడే యాత్మనుమి॥

గీ॥ ఇంగునందును నను నిండే వరాధ ।

గత్త్వమును నైవండు ధేదంబుఁ గాంచు ।

నూ యత్తుండు భవాంబుధి నూలలాడి ।

జననమరణ జరాదు లందును నిజంబు॥

గీ॥ దెందమన నాత్మరూపంబు నందవలయు ।

నిట్టియాత్మ స్వరూపముం దింగ యేని

ధేదమేను. నిలఁచునూ ధేదమిద్ది

వాఁడు వెంటనే మృత్యువు పాలఁబడును॥

క॥ ఇఁకఁ గాఁత్రితయనియా ।

మకుఁదపు పురుషుఁడు శరీరమందున నను ।

వృక్షమార్కుఁడై వెలయున ।

య్యొకలంకుఁడు గనఁ దననమా నతఁ డాత్మనుమి॥

క॥ మిగులఁ ద్రికాలనియామక ।

మగలుగు నంగువృక్షాశ్రపురుషుఁడు యోగిం ।

ద్రగణముచేఁ గమఁగొనఁబడుఁ ।

బాగపాదువని జోతిరితిపో యాత్మయడే ॥

గీ॥ పెద్దకొండలఁ గురిసిన వృష్టి వాని ।

చిన్నకొండలఁ బడిన పులిన్నధర్మ ।

ములనుభిన్నధర్మమలని తలఁచిడేవా ।

ధేదమలసంది సంసార వృత్తినందు ॥

१॥ నిష్కలోదకములయందు నింపఁబడిన ।
 నిష్కలోదక మెట్లుట నిర్మలాత్మ ।
 నెఱుఁగు విజ్ఞాని యాత్మయ నెఱులత్వ ।
 ముగ్ధులయందు నమచు గౌరవమునకుఁ జెప్పె ॥

కవోపనిషత్తు.

పంచమవర్ణి.

१॥ అకుటిలఁడున కజ్జనకేతాదశ
 ద్వారములల మను పట్టణమగు ।
 నానఁ మత్వకు ఛాన్దనంబానర్చి
 రాగాదులరోసి నిరంతరభవ ।
 వింశములెల్లను బాయు మోయాశందు
 పరమాత్ముఁడనుచు పంచమునులు ।
 ముందరి యీ దేహమందున్న యాత్మ
 మాత్రింతె ప్రకృష్టస్వరూపంబుగాదు ।
 నేలపైనికృలోవల నింగియందు
 గిడులయందును బ్రళయంబు గృహములందు ।
 స్వర్గమున దేవతలయందుఁ జంద్రసూర్య
 రూపములనుండె సత్యస్వ రూపమాత్మ ॥
 २॥ వియాత్మ తృదయగతుఁడై ।
 వీర్యంబు బ్రాణంబుఁ బైకఁ గ్రిందికి వెళలం ।

కోయ న పానము నాశని ।

వేయేరా ? కొల్లరెల్ల వేయిలు వచ్చా ॥

సీ॥ ఏయాశ్వు విడిచిన నీదేశముందేమి

యనులేక యుండఁ గోవును నుదాత్మ ।

యాశ్వు యీ దేశముం దాక్రమించుక యోన్న

యందాక దేశము నాక్రమించి ।

యుండుఁ గాని విడిచియుంకిన మందఱు

వెలయు పోరా పానములు కనుండు ।

వీనివలననే జీవించుదు వీనికి

భిన్నరూపంబయి వెలుగుచున్న

యాశ్వు వేకనైవించు నతిరహస్య

మైత్రరాశన మైత్రబ్రహ్మస్వరూప

మంగఁ జెప్పెద, నాశ్వుయేయేవిధముల

మరణముం బొందును యట్టి తెలుగునీకు

ఉ॥ కొందఱుభాషకర్మముల

కున్వేరిగాని శరీరారురై ।

యందురు, పౌనరాశ్యముల

మొందుచువ్యక్తులు, చాలను ద్రినిం ।

బొందుచువచ్చు సర్వము

సమాన్నతమైల్కని యెండునాశముం ।

జేందనియాశ్వు, యందె వెలనెక

సకలం, బది దాట కక్కమే ?

గీ॥ అగ్ని కాయోవు భుజనంబు లందుఁబొచ్చి ।

రూపరూపంబునకుఁ బ్రతిరూపమైత్ర ।

అట్లుయీ సర్వభూతాంత రాశ్మయైకండు ।

రూపరూపమనకుఁ బ్రతిరూపమయ్యె ॥

శాస్త్రాహ॥ సర్వలోకచక్షువనఁగఁజాలియన్న సూర్యుఁడీ

సర్వదాత్య దోషముల నెసంగియుండు నట్టివీ.

సర్వభూత పరియాశ్మ సర్వదాత్యగుణము ।

అర్పించున్నవానఁ బొందువాఁడుగాఁదుచూ

దుమీ ॥

శా॥ ఒక్కటసర్వముగా స్వచ్ఛ

మొందినవాఁ కభిలాంత రాశ్మయై ।

నెక్కటి దిశముగొని యనేక

ఒధంబులఁ జేయవారతం ।

దొక్కఁడె యాశ్మయంచుఁ

గమచున్న వివేకులు నిత్యసౌఖ్యమం ।

గ్రీకునఁ గాంతు రహ్యలకుఁ

గల్గఁగనేర్చునె ? మంతయేనియొక ॥

శా॥ చక్షుమలంకుఁ జేతనుఁడైతనరి, య ।

నిత్యమలయంచు నిత్యమై నిండి, పెక్కు

లంకుమెక్కఁడ నందగి నట్టియాశ్మఁ ।

గమవివేకులు కాశ్వత గతిని గంచు ॥

శా॥ సమవర్తితఁ కుంచిదేని ।

త్యమనిర్దేశ్యమయి పురుషుని బ్రత్యక్షం ।

దమనిదియని తెలియటము ।

గ్రీకుమ ? మసూద్యత్యమా ? బ్రత్యక్షమ ? చక్షుమా ?

ఉ॥ పీనచిరేత! యాభవనమూరి

వెలుంగఁగఁ జేయనాతనిం ।

గానఁగ నైన యాయన

మౌఖ్యభరిత లెవ్వయన వెల్లఁ జేయలే

వానిజతేజమంగొని యెచ్చియు

వెల్లుతుగాని, యాత్మయెం

దైన స్వయంభృతాః సుమయంచు

యమందు వచించె నెఱయెక ॥

కతోపనిష ద్వి.

ఎవరికి.

ఉ॥ గొంచక యెద్దను యెలయ

కోర్కులుగల్గి యెఱానంబున

మించినసంస్కృతి మృదుమ

మట్టి నెయ్యది యాత్మవ్యూహంబు

య్యంచిత మయ్యనంబును

రంధర తేజమ ప్రహ్లాదూప మం

దందెన మూలమస్తమమ

తానినిరాట నకకృతమిది ॥

ఉ॥ పేనకులెందు వచ్చిమౌ

జీతధరించిత తానిజూచినం ,

భావమునందు భితిఁగొను

భాతిని స్వప్నజగంబు బ్రహ్మ ముం ।

తేనడిపట్టియుంకియున

పింసని దాక్షకు లోఁజరించు నీ ।

కొని మెలుంగు వాఁడుమృతి

కాధల పెందఁడును మృత్యుమృత్యును ॥

ఉ॥ అపరాధమాయందలిభ

మంబున నేనుమి యగ్ని మందు, నేం ।

తోరణమందుఁజిఁచుఁదల

మందునెఱంగును; వజ్రీకృత్యుఁడన్

వ్యావృతి సేయుచునురుస్వ

దనికలక కృతికన్నము న్నెఱుం ।

దీపమాన్మఁగాంచునతఁ

దీపులం నిజాంతఁజెన్నఁడుక ॥

ఉ॥ చక్కఁగ నెట్లుకన్నదును

స్వప్నోతిరింతము దృఢంబునక ।

దక్కక బుద్ధి దృఢము

నందటుగప్పడునాత్మ ; స్వప్న ముం ।

కొక్కటనీటఁగప్పదీన

యోజనుగాదు ఓత్పత్రవంచ ముం ।

దక్కట ! బ్రహ్మలోకమున

నాత్మకనంబునునీన, బెల్లు నై ॥

క॥ వేరైపుట్టిన మంద్రయ

నైవారపుధగ్గావములను బ్రకయోస్పిత్తుల

ధీరుఁడెఱుంగును గానవి

చారమునెందఁ జొరకయిందఁ జక్కనెఱుంగుమీ॥

ఆ॥ వి॥ ఇంద్రియములకంటె నెక్కుడుదుః, కుంత

కంటెబుద్ధి, దానికంటె నాత్మ

యధిక ; కుంతకంటె నవ్యక్తము ద్రియ,

కుంతకంటెఁ బురుషుఁ దధికుఁ దంతు॥

౧॥ ఎయ్యది యెఱింగి జంతువు

చయ్యనమొక్షంబునెంగు సంస్కృతి విదుఁడూ

యెయ్యదభివ్యాపకమొ

యయ్యది బుద్ధాదివృత్తికరమవత్స॥

ఉ॥ కన్నుల కాత్మకస్పదను,

కన్నులచేఁ గనఁజాలదాత్మ వి ।

దృష్ణత బుద్ధిచేతఁ

గనవచ్చు, నెఱుంగునెవండు దీనివాఁ ।

దృష్ణతమక్తిఁజెందు,

నెఱుదుజ్జ్వల దిందియభంచకంబులా ।

తృప్తియచున్మదింబెనఁగి

తాఁగగుబుద్ధి, యదేవి మొక్షమా ॥

క॥ స్థిరమింద్రియధారణమా

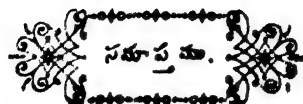
పరమగతినియోగమంగు, ప్రథవాప్యయమౌ

వరయోగముచేఁ గల్గుట
 నరయఁగ నెపు దప్రమత్తుఁడై యుండవలెన్ ॥
 ౩॥ కనులచేతను వాక్కుచే మనసుచేత
 నాత్మపాండఁగ నేరగు ; నాత్తికులకు
 నేట్టుపాండఁగ శక్యమా నిదివివేక
 భావమునఁ బాండఁ దగుఁ జూడవచ్చుదాస॥

ఉ॥ ఎవ్వనిచిత్తమందెనయు
 నిప్పితముల్ విడిపోవుచున్నవో ।
 యవ్వలవానికి స్మరణ
 మన్నదిలే, దతిఁజొందు బ్రహ్మమున్ ।
 ఎవ్వని బుద్ధియందుఁగల
 యాయవివేకపు గ్రంథివీడునూ ।
 యవ్వలవాఁడు చావుఁ గనఁ
 దయ్య యిడే యుపదేశ ముతయున్ ।

ఉ॥ నూటొకనాడుశామిదిక్కి
 సెక్కుటి యంగు శిరంబుఁజేర్చి పో
 డెటికి; దానిచేనువరి
 భాగముసెందినవాఁడు మృత్యువుం
 దాఁటును; లాఁఠినాడులూ
 పదంబువీజీవము బైటఁ బెట్టుచోఁ ।
 రాజీలుచుండుఁజూపెనలు
 తంకులతోడ ములంగుఁజావునన్ ॥

పీఠ జనులహృదంతర స్థలులఁ బ్రవేశించు
 సంగువమాత్రుడై యంతరాత్మ;
 ముంజాంతరస్థు మొలచిన గల్గిపో
 చనుబోలె ధైర్యవిజ్ఞానపురి
 స్వకరీరముననుండి చక్కఁగ వెదలింప
 వలయు నాత్మమ మున్ను పలికిన పరి
 శుద్ధతత్వమ బ్రహ్మబుద్ధినలుఁగఁ దగు;
 యమఁ డిట్లుపలికిన యంతటనచి
 గి శతసుం డిట్టియోగవిద్యాతిరేక
 మెల్లనెఱిఁగి యపాఘఁడై మృత్యువెదలి
 బ్రహ్మమునుబొందె ; నెవఁడిట్టి క్రమము గనుమె
 వాఁడు నచి శతసునిబలెఁ బడయు ముక్తి ॥

10521

